

La situació de la llengua i el paper dels polítics i les institucions

Llatinització del català

Rafael Ribó

En sortir de la Dictadura franquista una gran majoria de les forces socials i polítiques van convenir que calia emprendre una política de normalització lingüística per tal d'assolir l'objectiu establert a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya del 1979, quan diu que la Generalitat promourà les mesures necessàries perquè català i castellà arribin a una plena igualtat pel que fa a drets i deures dels ciutadans de Catalunya. Aquella política de normalització havia de comportar, forçosament, que la llengua en estat social i legal prim, la catalana, s'engreixés, i que la llengua més consolidada, la castellana, s'aprimés. Calia emprendre polítiques en tots els sectors, institucionals, econòmics, socials, comunicatius, i educatius, per tal d'assolir aquell objectiu.

En el camp educatiu, pel qual havien de passar totes les generacions que anaven pujant, va haver-hi qui tímidament va proposar la doble xarxa (recordi's com anava en aquesta línia el primer decret del govern de la Generalitat després de les eleccions autonòmiques de 1980). Fou la llei de normalització del 1983, consensuada per tots, la que, per iniciativa del PSC, ERC i PSUC, va afirmar el principi d'unitat d'escola, que després es va desenvolupar, mitjançant decrets, com la política d'immersió.

Sóc partidari de la política d'immersió lingüística com qui més. Crec que hauria estat un desastre per a la convivència civil a casa nostra haver instaurat una doble xarxa escolar separant la canalla segons la llengua que parlessin. Però ara molt em temo que això no és de bon tros suficient per tal

LLUÍS JOVER

d'evitar el que s'ha anomenat la llatinització del català. A les escoles, majoritàriament, s'ensenya en català, però al pati es juga en castellà. I que consti que als nivells socials més alts s'incompleteixen, de vegades, les normes de normalització en detriment del català, i fins i tot rebent diners públics.

Als mitjans de comunicació audiovisuals, televisions i ràdios autonòmiques públiques emeten en català, però, per exemple, en el cas de la televisió, no s'arriba més enllà del 20 o 25 per cent d'audiència. Això és significatiu si tenim present que la gran majoria de l'audiència de la TV catalana fa zàpang cap als

altres canals en castellà, mentre que a l'inrevés això succeeix molt escadusserament o pràcticament mai (sols passa quan s'emet algun partit de futbol entre grans o una gran pel·lícula).

La situació empitjora en el cas de les privades. Les d'àmbit espanyol incompleteixen els requisits legals a partir de l'ordenament que s'estableix que es respectarà el pluralisme lingüístic. Les d'àmbit català, ara em refereixo a les ràdios, estan immerses en un tripijoc de cara a les concessions sovint arbitràries o amb afanys partidistes.

Als més alts nivells de la societat no s'hi veu un compromís, fins i tot per

fer valer les possibilitats d'instaurar pautes de comportament, ans al contrari. Fa pocs dies que el mateix president de la Generalitat s'expressava exclusivament en castellà en un debat a ESADE, com ha fet d'altres vegades quan s'ha adreçat a jornades d'economia. Un altre exemple esclatant fou l'homenatge a Ernest Lluch celebrat al Saló del Tinell amb la presència de la pràctica totalitat dels sectors dirigents polítics i empresarials d'aquest país, quan la llengua quasi exclusiva de tot l'acte fou la castellana.

Semblaria com si tinguéssim garantida la supervivència del català, en àmbits cultes i acadèmics, com un llatí (d'això n'estic segur), amb l'excepció del món civil, com es pot veure en els exemples citats, mentre que va desapareixent a poc a poc de l'àmbit social a qualsevol nivell. I això no és quelcom natural, asèptic o neutral. No estem solament davant d'una tendència lliurement assumida per la població. Aquí hem de tornar a plantejar el tema de les mesures per tal d'assolir la igualtat de condicions i cal afegir les manipulacions o abusos sobre la ciutadania.

Prengueu, d'entre molts, l'exemple d'un programa de màxima audiència que s'emet per la primera cadena pública, pagada per tots, i que fomenta la cançó junt amb la il·lusió de l'èxit, cantant-se casualment sols en castellà o anglès. I, per acabar-ho d'adobar, recordem que és un programa produït per una empresa de catalans.

Crec que hem fallat confonent pedagogia amb comoditat, ajornant decisions i compromisos per falses raons de cofoisme. En part hem perdut un temps important. I aquesta situació mereixeria d'antuvi, si més no, un debat a fons de país. I, en primer lloc, ara que guanyi qui guanyi les properes eleccions autonòmiques hi haurà un canvi a la presidència de la Generalitat, caldria valentia per part de tots els qui estem en l'escenari polític per tal d'abordar-ho serenament i frontalment.

• Rafael Ribó. President del grup parlamentari d'ICV

La venedora d'alls

Francesc Candel

Ara sona poc el telèfon de casa. Com que hi falto molt, no em troben i desisteixen. El mòbil és com si no el tingués. Dono el número com menys millor, i gairebé mai el porto a sobre. Quan contesto al fix em demanen: "Ets el Paco?". Al mòbil inquireixen: "On et fiques, que no et trobem mai?". T'agafen ganes de respondre: "On vull!". Però un encara és un home educat. A més, sempre que despenjo o desenfundo trobo que és per demanar-me alguna cosa. En això, la gitana Cirila és insistent. L'altre dia va trucar. Necessitava 15 euros per comprar alls i revendre'ls. Jo li deia que no i ella que m'esperava a baix. O sigui, que no em trucava des d'on viu, sinó des de la cabina d'aquí el costat. Jo dient-li que no, i ella que sí, que m'esperava a baix. Així que vaig baixar, i au!, 15 euros menys. Li vaig argumentar que no em pot demanar a mi només. Ja ho fa, però ni

així se'n surt. Venia de veure la seva mare. Abans l'ajudava, però ara està pitjor que ella. La seva mare continua a Can Tunis, com els últims de Filipines, diu. Allò ho desallotjaran, però... ella viu no sé si a Gavà. També li demana diners -no que n'hi doni, sinó que n'hi deixi- a un tapisser del seu entorn. És molt bon home, molt bon home. A vegades, quan va a tornar-li els diners, li diu que no, que se'ls quedi. Doncs que t'ajudin els gitanos; els gitanos, entre ells, sempre s'ajuden. Això era abans, diu la Cirila, quan tots érem pobres. Ara, els que coneix, com que han prosperat... Tots porten penjant del coll medallons d'or, cadenes d'or, anells o tumbagues d'or. Com, que han prosperat? Sí, amb la droga. En venen. En venen? Hi trafiquen. Ella se'n va anar de Can Tunis a Santa Eulàlia per això. I de Santa Eulàlia a Gavà pel mateix. I fins allà, han arribat. Són a tot arreu. Això de la droga és

fatal. Ella té un fill a la presó. Per això? Per la droga? No contesta. Ella m'està molt agrada perquè jo vaig parlar bé d'ella en un diari. En guarda el retall. Me'l portarà. A ella l'hi va donar una senyora que em coneix i que li dona alguna coseta quan la veu els diumenges demanant a la porta de l'església. Demanant? Demanant almoïna. D'alguna cosa s'ha de viure; més ben dit, s'ha de viure de tot. La senyora, una senyora molt bona, la va saludar un dia dient-li que era amiga meua. També l'ajuda. Ara fa temps que no la veu. ¿Li deu haver passat res, a la bona senyora? Quan es veuen es fan dos petons. ¿Li deu haver passat res, a la bona senyora? La Cirila se'n va amb els 15 euros i jo penso que haig de trucar a la bona senyora, a veure si li ha passat res, a la bona senyora. Quan miro el telèfon penso que li haig de trucar, a veure si li ha passat res, a la bona senyora. Li haig de trucar i continuo mirant el telèfon. El telèfon sonarà qualsevol dia i serà la Cirila amb el retall i havent de comprar més alls.